

TryggEst.no
Bufdir

Neahttajierbmi

Cavgileamit ja rávvogat interneahta geavaheapmái

NORDSAMISK

Interneahta buorit

- Interneahtas sáhtát lohkat ođđasiid, gávdnat dieđuid ja háhkat ođđa oahpu.
- Ovdamearkka dihtii Google, YouTube, neahttaaviissat ja eará ávkkálaš neahttasiiddut.
- Interneahtas sáhtát hállat/hupmat bearrašiin, ustibiiguin ja earáiguin.
- Ja ovdamearkka dihtii geavahit Skype, Facebook, Snapchat ja eará sosiála mediaid.
- Interneahta sáhtát geavahit suohttasa dihtii.
- Ovdamearkka dihtii YouTubes, dahje spillet, geahččat filmma ja tv.
- Interneahtas sáhtát gávppašit.
- Ovdamearkka dihtii neahttagávppiin dahje neahttasajis Finn.no

Várut fal

- Interneahtas lea seamma dehálaš láhttet čábbát go muđui eallimis.
- It galgga addit earáide čoavddasániid, kodaid, dieđuid bándkokonto birra it ge eará priváhta dieđuid, go daid sáhttet boastut geavahit.
- It galgga dahkaluddat ahte don leat eará olmmoš go don leat, go earát sáhttet beahtahallat.
- It galgga dahkaluddat ahte don leat vuollel 18 jagi fillen dihtii nuppiid.
- Muhtumin dat sáhtta leat lobiheapme ge.
- Ale juogat neahtas dakkár govaid maid it háliit ahte earát galget oaidnit.
- Govat levvet johtilit neahtas.

Gildojuvvon neahtas

- Muhtun lágat mitalit maid don sáhtát bargat ja dadjat neahtas.
- Jus rihkut lága, de sáhtát ránggáštuvvot.
- Lea gildojuvvon áitit nuppiid neahtas.
- Lea gildojuvvon áitimiin bágget nuppiid addit dutnje ruđaid dahje eará mas lea árvu.
- Lea gildojuvvon neahtas juohkit govaid dahje filmmaid nuppi olbmos jus son ii leat miedihan dasa. Dat mearkkaša ahte galgá dadjan ahte lea ortnegis.
- Lea gildojuvvon oaččuhit olbmo gii lea vuollel 18 jagi, sáddet álásgovaid dahje seksuálalaš govaid alddis.
- Lea gildojuvvon áitimiin bágget olbmuid čađahit sexa.

- Lea gildojuvvon áitimiin bágget olbmuid nuoladit.
- Lea gildojuvvon áitimiin bágget olbmuid čađahit seksuálalaš daguid iežas rupmašiin.
- Lea gildojuvvon addit geasage ruđaid dahje eará bálkkašumi sexa ovddas.
- Jus don sáddet dahje viidáset sáddet álásgovaid earáin, de sáhtát ránggášuvvot.

Buorit cavgileamit

- Lágat ja njuolggadusat gusket maiddái nenttii.
- Ii buot leat duohta mii čuožžu neahtas.
- Go ráhkadat profiilla, de berret smiehttat makkár heivehemiid don háliidat.
- Erenoamážit háliidat go giddejuvvon profiilla ustibiid várás, vai rabas profiilla maid buohkat sáhttet oaidnit.
- Ale gávppaš neahtas earáid ovddas.
- Ale geavat ruđaid mat dus eai leat.
- Jus giige lea bidjan nehttii dakkár gova dus masa don it liiko, de sáhtát su gohččut dan sihkkut.
- Jus givssiduvvot neahtas, de sáhtát váldit gova dahje screenshot dieđáhusas ja dan čájehit dakkár olbmuid geasa don luohát.
- Jus givssiduvvot neahtas, de sáhtát bissehít su gii givssida du dahje caggat su áibbas čállimis dutnje. Sáhtá leat buorre váldit gova dieđáhusain ovdal áibbas cakkat su.

Go dárbbášat veahki

- Jeara veahki olbmos geasa don luohát.
- Sáhtát vurket olbmo nama ja telefonnummira geasa luohát.

Jus leat vásihan
juoidá mii du mielas
lea lobiheapme,
de sáhtát váldit
oktavuođa politijain
ja ringet nummirii:

02800

Go dárbbášat
veahki dalánaga,
de sáhtát ringet
hehtenummirii:

112

www.slettmeg.no

Dás sáhtát oažžut rávvagiid ja bagadallama jus dovddat ahte leat rihkkojuvvon neahtas.

www.ung.no

Dás sáhtát gávdnat ollu ávkkálaš dieđuid.

www.nettvett.no

Dás sáhtát gávdnat dieđuid, rávvagiid ja veahki dorvvolaš interneahhtageavaheami birra.

www.noeharskjedd.no

Dás gávnnat dieđuid seksuálalaš veahkaválddálašvuođa birra ja du vuoigatvuodaid birra.